

החטיבה המקצועית

החלטת מיסוי : 2003/18

תחום החלטת המיסוי: מס ערך מוסף

הנושא: שינוי במחיר העסקה בגין תשלום תביעה ייצוגית – החלטה שלא בהסכם

העובדות:

1. חברה הרשומה כ"עוסק מורשה" על פי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו – 1975 (להלן: "חוק מע"מ") עוסקת ביבוא כלי רכב וחלקי חילוף (להלן: "החברה").
2. כנגד החברה הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית בטענה לקיומו של פגם בכלי הרכב אותם מכרה החברה ללקוחותיה (להלן: "התובענה הייצוגית"). בין היתר, נטען בתובענה הייצוגית כי הפגם אשר נתגלה בכלי הרכב עלול להביא לירידת ערך בכל כלי הרכב, לרבות אלו שלא נתגלתה בהם תקלה כלשהי.
3. בהתאם להסכם פשרה שנחתם בין החברה לתובעים, תזכה החברה את כל בעלי כלי הרכב בהחזר כספי (להלן: "הסכם הפשרה"). כמו כן נקבע, כי החברה תשלם גמול לתובעים המייצגים ולבאי כוחם.
4. הסכם הפשרה אושר וקיבל תוקף של פסק דין על ידי בית המשפט.

הבקשה:

אישורנו כי החברה תהא רשאית להקטין את מחיר עסקאותיה בגין ההחזר הכספי לבעלי כלי הרכב ובגין התשלום לתובעים המייצגים ולבאי כוחם.

תמצית הסדר המס ותנאיו:

1. סעיף 7 לחוק מע"מ הודן במחיר העסקה קובע כדלקמן:
"מחירה של עסקה הוא התמורה שהוסכם עליה, לרבות –
(1) ...
(2) ... פיצויים בשל הפרת ההסכם כשאין עימה ביטול עסקה...".
2. חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו- 2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") מאגד תחתיו הסדר אחיד וכולל לשם הגשת תובענה ייצוגית.

החטיבה המקצועית

3. בנסיבות שפורטו לעיל, הסכומים המשולמים על ידי החברה לבעלי כלי הרכב, בשל ירידת ערכם של כלי הרכב, מהווה שינוי בתנאי עסקת מכירת כלי הרכב על ידי החברה. החברה תהא רשאית להקטין את מחיר עסקאותיה בשל הסכומים ששולמו לבעלי כלי הרכב כאמור. על החברה להוציא הודעת זיכוי לכל אחד מחברי הקבוצה ולפעול לפי האמור בתקנה 23א' להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) התשל"ג-1973.

4. למען הסר ספק, אין באמור בסעיף 3 לעיל כדי לקבוע, כי בכל המקרים בהם "עוסק" המשלם במסגרת תובענה ייצוגית לחברי קבוצת התובעים, יהיה רשאי להקטין את מחיר עסקאותיו בגובה הסכומים המשולמים. הקטנת מחיר העסקה תיבחן על פי הנסיבות והנתונים הפרטניים. לצורך קבלת עמדת רשות המסים בעניין, יש לפנות למחלקה המקצועית-מע"מ.

5. יחד עם זאת סכומים המשולמים על ידי החברה לתובע המייצג ולבא כוחו אינם מהווים שינוי בתנאי העסקה והחברה לא רשאית להקטין את מחיר עסקאותיה מהנימוקים המפורטים להלן:

6. סעיף 17 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי:

"במילוי תפקידיו, יפעל בא כוח מייצג בנאמנות ובמסירות לטובת הקבוצה שבשמה הוגשה הבקשה לאישור או הקבוצה שבשמה מנוהלת התובענה הייצוגית, לפי הענין, כאילו היתה שולחתו, בשינויים המחויבים מכך שההליך הוא הליך ייצוגי."

7. סעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות קובע לעניין גמול לתובע המייצג כי:

"(א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר פשרה, יורה על תשלום גמול לתובע המייצג, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.

(ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

(1) הטרחה שטרח התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה

הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;

(2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;

(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.

"... (ג)"

8. בע"א 10085/08 תנובה – מרכז שיתופי נ' עזבון המנוח תופיק ראבי ז"ל (ניתן ביום 04.12.11) (פורסם בנבו) נקבע כך:

החטיבה המקצועית

"קריטריון חשוב נוסף בקביעת שכר הטרחה, המשתקף בהוראת סעיף 23 לחוק שצוטט לעיל, הוא קיומו של יחס הולם בין שכר הטרחה למאמץ שהושקע בתובענה ולתועלת שהניבה...".

9. מהאמור בחוק תובענות ייצוגיות, ומפסיקת בית משפט העליון עולה, כי הגמול שנפסק לתובע המייצג ושכר הטרחה שנקבע לבא כוחו משקפים, בין היתר, את הטרחה והתועלת שהביאו התובע המייצג ובא כוחו לחברי הקבוצה. לפיכך, התמורה המשולמת להם הינה בשל השירות שהם נתנו לחברי הקבוצה. על כן, לעמדתנו, **שכר הטרחה שנקבע לתובע המייצג ולבא כוחו, ומשולם על ידי החברה, אינה מהווה, כאמור, הפחתת מחיר העסקה בידי החברה, ועל כן בשל מרכיב זה החברה אינה רשאית להקטין את מחיר עסקאותיה וכפועל יוצא אינה רשאית להוציא הודעת זיכוי.**

10. יתר על כן, מאחר שבין בא כוח התובע המייצג לבין החברה לא נכרת הסכם לביצוע עסקה, לא ניתנו על ידו שירותים לחברה ואין יחסים של נותן שירות ומקבל שירות או קשר עסקי אחר ביניהם, הרי שאף מסיבה זו התמורה המשולמת על ידי החברה לבא כוח התובע המייצג אינה מהווה הפחתה של מחיר העסקה בידי החברה ובשל מרכיב זה החברה אינה רשאית, כאמור להקטין את מחיר עסקאותיה.

11. הסוגיה ועמדתנו הובאו בתמצית בלבד.

12. החלטה זו מבטלת מיום פרסומה עמדות מקצועיות שניתנו בעבר ע"י הנהלת רשות המיסים, המשרדים האזוריים או גורם אחר, במידה והן קבעו אחרת.